

Sygn. akt VI U 1712/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 lipca 2018 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Janusz Madej

Protokolant st. sekr. sądowy Dorota Hańc

po rozpoznaniu w dniu 24 lipca 2018 r. w Bydgoszczy na rozprawie

odwołania: A. M.

od decyzji: Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

z dnia 6 października 2017 r., znak: (...)

w sprawie: A. M.

przeciwko: Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o rentę socjalną

I zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, iż przyznaje ubezpieczonej A. M. prawo do renty socjalnej od 1 października 2017 roku do 31 marca 2020 roku;

II stwierdza odpowiedzialność Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Na oryginale właściwy podpis.

VI U 1712/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 6 października 2017 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. po rozpoznaniu wniosku A. M. z dnia 4 sierpnia 2017 roku odmówił wnioskodawczyni prawa do renty socjalnej od 1 października 2017 roku. Powołując się na Ustawę z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych Dziennik Ustaw z 2017 roku pozycja 1383 ze zmianami oraz Ustawę z dnia 27 czerwca 2003 roku o rans..., o rencie socjalnej Dziennik Ustaw 2013 roku pozycja 982 ze zmianami, w szczególności na artykuł 4 tej Ustawy o rencie socjalnej organ rentowy wskazał, że renta socjalna przysługuje osobie pełnoletniej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało przed ukończeniem 18 roku życia, w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej przed ukończeniem 25 roku życia, w trakcie studiów doktoranckich, w trakcie aspirantury naukowej. Organ rentowy wyjaśnił także w uzasadnieniu tej decyzji, że przyczyną tej odmowy przyznania wnioskodawczyni prawa do renty socjalnej było orzeczenie komisji lekarskiej ZUS z dnia 3 października 2017 roku, w którym to orzeczeniu ubezpieczona nie została uznana za całkowicie niezdolną do pracy. Odwołanie od tej decyzji wniosła ubezpieczona A. M. uznając ją za niezgodną ze stanem faktycznym. W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wnosił o oddalenie odwołania powołując argumentację przedstawioną w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji

i dodatkowo zaznaczając, że do dnia 30 września 2017 roku ubezpieczona uprawniona była do, do renty socjalnej. Sąd Okręgowy ustalił i zważył co następuje: Wnioskodawczyni A. M. urodzona (...) w okresie od 1 sierpnia 2016 roku do 30 września 2017 roku miała prawo do renty socjalnej, przyznanej jej decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.. W dniu 4 sierpnia 2017 roku wnioskodawczyni złożyła wniosek o przyznanie jej renty socjalnej na dalszy okres. Orzeczeniem z dnia 8 września 2017 roku lekarz orzecznik ZUS ustalił iż ubez..., iż wnioskodawczyni A. M. jest całkowicie niezdolna do pracy do 30 września 2019 roku. W wyniku zgłoszenia zarzutu wadliwości tego orzeczenia orzekała komisja lekarska ZUS, która w orzeczeniu z dnia 3 października 2017 roku ustaliła, iż wnioskodawczyni nie jest niezdolna, nie jest całkowicie niezdolna do pracy. Orzeczenie komisji lekarskiej ZUS stanowi dla organu rentowego podstawę do wydania w rozpoznawanej sprawie zaskarżonej decyzji. W celu zweryfikowania stanowiska organu rentowego opartego na orzeczeniu komisji lekarskiej ZUS Sąd Okręgowy w postępowaniu rozpoznawczym dołączył dowód z opinii biegłych sądowych: specjalisty psychiatrii i biegłego sądowego z dziedziny psychologii. W opinii z dnia 2 marca 2018 roku karta 16, 20 akt sprawy biegli sądowi stwierdzili, iż u ubezpieczonej dotychczas nie zweryfikowano szpitalnie podczas dłuższej obserwacji diagnozy schizofrenii. Obserwowane obecnie u niej zachowania i funkcjonowanie opisywane przez matkę skłaniają do różnicowania tej diagnozy z zaburzeniami schizotypowymi. Zaburzenia te częste u osób spokrewnionych chorych na schizofrenię ojciec i członkowie jego rodziny pochodzenia oraz utrzymują się ze zmiennym nasileniem co najmniej dwa lata. U badanej manifestują się one wycofaniem społecznym, mutyzmem wybiórczym, niedostosowanym tępowym afektem zależności od innych osób w zaspokajaniu podstawowych potrzeb, brak jest podejmowania celowej aktywności i ról adekwatnie do wieku, okresowymi epizodami quasipsychotycznymi (przejawiającymi się w omamach słuchowych). W ocenie biegłego psychologa ubezpieczona funkcjonuje obecnie intelektualnie w granicach dolnej normy, ogranicza upośledzenia. Ukończyła podstawową szkołę masową, nauczyła się według dokumentacji pisać i czytać. Nie można jednak ocenić na ile rozumie przeczytany tekst, bo nie wykonuje poleceń. Badana jest mutystyczna, cechuje ją, cechuje ją mutyzm wybiórczy. Lekarz konsultant przyjął, że wynika to z celowo przyjętej postawy na użytek badania, jednak wpisy w dokumentacji psychiatrycznej wskazują zdaniem biegłego sądowego psychologa że badana od dłuższego czasu nie nawiązuje kontaktu werbalnego. Na przykład 4 lipca 2016 roku cytata z pism dokumentacji medycznej: "Pacjentka mutystyczna, nie współpracuje przy badaniu, nie odpowiada na zadawane pytania". Wpis z 2 sierpnia 2017 roku: "Dominują cytata... Dominują objawy negatywne praktycznie bez kontaktu werbalnego." Biegła psycholog wskazała, że ubezpieczona funkcjonuje emocjonalnie i społecznie jako dziecko w młodszym wieku szkolnym, jest niesamodzielna w zakresie zaspokajania swoich potrzeb bytowych, pozostaje w symbiotycznej zależnościowej relacji z matką, nie podjęła żadnych ról człowieka dorosłego adekwatnie do wieku życia. W ocenie psychologicznej nie jest zdolna do poszukiwania i utrzymywania pracy na otwartym rynku pracy. Praca w wypadku ubezpieczonej może mieć wyłącznie funkcję rehabilitacji społecznej i być wykonywana w warunkach chronionych. Z kolei w badaniu psychiatrycznym biegła specjalista psychiatra stwierdziła, że uczestniczka przybyła na badanie z matką. Wykonuje polecenia, podała imię, następnie wzrusza ramionami na kolejne pytania. Wywiad był niemożliwy do zebrania. Z informacji od matki wynika, że badana ma podstawowe wykształcenie, zawodu nie ma, umie pisać i czytać, jest leczona u psychiatry, miała rozpoznaną schizofrenię, przyjmuje lek A.

[f 00:08:43.474] Nie była w szpitalu psychiatrycznym, na co dzień ogląda telewizję, nie, nie robi zakupów, nic nie załatwi, mieszka z rodzicami, choroby somatyczne, zmiany w kręgosłupie, astygmatyzm, padaczki nie ma, operacji nie miała. W stanie psychicznym świadomość zachowana, mutyzm wybiórczy ze znakiem zapytania, celowy ze znakiem zapytania, spokojna w zachowaniu, rozumie polecenia, nie ujawnia cech psychotycznych, afekt tępowy, posiłki i leki przyjmuje, napęd psychoruchowy w normie, nastrój obojętny. W swoich końcowych ustaleniach i wnioskach biegli sądowi stwierdzili, że A. M. jest nadal z punktu widzenia psychiatryczno-psychologicznego całkowicie niezdolna do pracy na otwartym rynku pracy z powodu utrzymujących się zaburzeń w funkcjonowaniu emocjonalnym i społecznym o obrazie zaburzeń schizotypowych. Manifestują się one wycofaniem społecznym i mutyzmem wybiórczym, niedostosowanym tępowym afektem, zależnością od innych osób w zaspokajaniu podstawowych potrzeb, brakiem podejmowania celowej aktywności i ról adekwatnie do wieku, okresowymi epizodami quasipsychotycznymi, omamy słuchowe. Niezdolność ta ma zdaniem biegłych sądowych charakter okresowy od czasu wniesień..., złożenia wniosku o ren..., rentę socjalną na dalszy okres, na okres 2 lat od badania przez biegłych, to jest do marca 2020 roku. Jednocześnie biegli stwierdzili, że to naruszenie sprawności organizmu ubezpieczonej skutkujące całkowitą niezdolnością do pracy powstało przed 18 rokiem życia, w czasie nauki w szkole, a podstawą stwierdzenia tej

niezdolności były te same dowody którymi dysponował organ rentowy, a nadto dokumentacja medyczna dostarczona przez matkę ubezpieczonej oraz osobiste badanie przez biegłych. Biegłe podzieliły stanowisko lekarza orzecznika ZUS, nie podzieliły natomiast stanowiska komisji lekarskiej ZUS. W piśmie procesowym z dnia 15 marca 2018 roku karta 31 akt sprawy pełnomocnik organu rentowego powołując się na stanowisko przewodniczącego komisji lekarskiej ZUS wniósł zastrzeżenia do opinii. Zdaniem pełnomocnika organu rentowego opinia pozostaje, opinia biegłych pozostaje w sprzeczności z orzeczeniem komisji lekarskiej ZUS wydanej po przeprowadzonej analizie dokumentacji z uwzględnieniem opinii konsultanta ZUS, specjalisty psychiatrii z dnia 29 września 2017 roku. Specjalista psychiatra konsultant ZUS rozpoznał u ubezpieczonej zaburzenia schizotypowe, konsultant ZUS dokonał analizy dokumentacji les..., z leczenia ambulatoryjnego z 2017 roku, w której opisano stan psychiczny i somatyczny jako stabilny. Nie opisano ostrych objawów psychotycznych zgodnie z opinią specjalisty psychiatrii, ubezpieczona doskonale rozumiała kontekst badania jak i cel któremu ma służyć. Ubezpieczona była negatywnie nastawiona do badania, nie współpracowała, na większość pytań nie udzieliła odpowiedzi, na wybrane z nich odpowiedziała gestami twierdzącymi lub zaprzeczającymi. Zachowanie jej nie wynikało z nowej psychopatologicznej jakości. Ubezpieczona nie ujawniła psychotycznego lęku, nie stwierdzono zaburzeń urojeniowych. Badana rozumiała pytania, spełniała polecenia, jedyny, jedynie dostrzegany był blady afekt. Zdaniem konsultanta psychiatrii zachowanie ubezpieczonej nie wynikało z ostrej psychopatologii lecz z auto reakcji, to jest przedstawienie stanu swojego zdrowia jako gorszego niż ma to miejsce w rzeczywistości. Zdaniem specjalisty psychiatrii ZUS zgłaszane dolegliwości były niewielkiego stopnia i w sposób istotny nie ograniczały funkcjonowania społecznego i zawodowego ubezpieczonej. Aktualnie stosowane leki z dobrym efektem terapeutycznym ubezpieczona nie jest osobą upośledzoną umysłowo ani wtórnie oteępią. Specjalista psychiatra nie stwierdził całkowitej ani częściowej niezdolności do pracy ubezpieczonej, w związku z powyższym przewodniczący komisji lekarskiej uznał, że stwierdzona przez biegłych całkowita niezdolność do pracy z powodu zaburzeń stanu psychicznego budzi wątpliwości tym bardziej, że badana ukończyła szkołę podstawową masową, a rozpoznanie, a rozpoznania schizofrenii nie zweryfikowano dotychczas szpitalnie. W związku z tym orga..., pełnomocnik organu rentowego w związku z tymi zastrzeżeniami wniósł o przeprowadzenie dowodu z opinii innego biegłego psychiatry, a w przypadku nie uwzględnienia wniosku o oddalenie odwołania. Sąd odpuścił dowód z uzupełniającej opinii dotychczas orzekający w sprawie biegły sądowy w celu zajęcia przez nich stanowiska co do zastrzeżeń organu rentowego zgłoszonych w piśmie procesowym z 15 marca 2018 roku. W opinii uzupełniającej z dnia 2 kwietnia 2018 roku karta 40 akt sprawy biegłe sądowe po przeanalizowaniu akt sprawy, po ponownym przeanalizowaniu akt sprawy i dokumentacji medycznej ubezpieczonej podtrzymali swoją opinię z 2 marca dwa tys..., podtrzymały swoją opinię z 2 marca 2018 roku. Biegłe stwierdziły, że dokonały innej oceny...

[**koniec części** 00:15:03.156] MIT646636_02

[**Przewodniczący** 00:15:03.048] Stanu zdrowia psychicznego i zdolności przystosowania psychicznego i społecznego, niż lekarz konsultant ZUS i komisja lekarska ZUS. Ubezpieczona nie ma zweryfikowanej szpitalnie diagnozy schizofrenii, natomiast jej aktualne funkcjonowanie psychiczne wykazuje zdaniem biegłych sądowych cechy zaburzeń schizotypowych, co zostało dokładnie opisane we wcześniejszej opinii z dnia 2 marca 2018 roku. Diagnozę zaburzeń schizotypowych podał też lekarz konsultant ZUS. Natomiast według biegłych ważniejsze, niż sama diagnoza psychiatryczna jest funkcjonowanie psychiczne i społeczne badanej. Nie ukończyła szkoły masowej na poziomie wymaganym w Polsce, to jest gimnazjum do roku 2017 roku, gdyż mimo przyznania nauczania indywidualnego i pomocy osób ze Stowarzyszenia (...) nie ukończyła gimnazjum ze względu na zaburzenia psychiczne. Na podstawie obserwacji i wywiadu od matki oraz dokumentacji leczenia psychiatrycznego i orzeczenia o stopniu niepełnosprawności biegli stwierdzili, że ubezpieczona ze względu na mutyzm, wycofanie społeczne, brak nawiązywania adekwatnych do wieku relacji społecznych i podjęcia ról człowieka dorosłego niezależnie, czy na tle schizofrenii, czy zaburze..., zaburzeń schizotypowych nie jest w ich ocenie zdolna aktualnie do poszukiwania pracy, nawiązywania stosunku pracy i jej utrzymania na otwartym rynku pracy. Z tego względu biegłe sądowe uznały, że A. M. jest całkowicie, okresowo niezdolna do pracy na otwartym rynku pracy, a jej zaburzenia psychiczne datują się od okresu nauki szkolnej przed 18-ym rokiem życia. Ubezpieczona leczy się regularnie psychiatrycznie, leczenie jest nadzorowane przez matkę, ale leki przez nią podawane. Biegli wskazali także, że uważają, że po okresie dwóch lat należy dokonać ponownej oceny stanu psychicznego i przystosowania społecznego A. M.. Zastrzeżenia do tej opinii zgłosił w piśmie procesowym z dnia 6 marca 2018 roku organ rentowy wskazując, że przewodniczący komisji lekarskiej nadal nie podziela opinii biegłych o całkowitej niezdolności do pracy podtrzymując poprzednio złożone zastrzeżenia.

Przewodniczący komisji lekarskich wskazywał, że jak wynika ze stanowiska konsultanta ZUS oraz komisji lekarskiej ZUS stan psychiczny ubezpieczonej był stabilny, bez ostrych objawów psychotycznych. Zgłaszane dolegliwości były niewielkiego stopnia i w sposób istotny nie ograniczały funkcjonowania społecznego i zawodowego ubezpieczonej. Nie stwierdzono upośledzenia umysłowego. W związku z istniejącymi znacznymi rozbieżnościami, co do oceny stopnia niezdolności do pracy ubezpieczonej w ocenie przewodniczącego komisji lekarskich, jak podnosił pełnomocnik organu rentowego w treści tego pisma procesowego zasadnym jest zajęcie stanowiska przez innego biegłego sądowego, w związku z tym pełnomocnik organu rentowego wnosił o przeprowadzenie dowodu z opinii innego lekarza psychiatry, a w przypadku nieuwzględnienia tego wniosku o oddalenie odwołania. Dokonując istotnych dla rozstrzygnięcia sporu ustaleń i analizy zebranego w sprawie materiału dowodowego Sąd Okręgowy na wstępie stwierdza, iż pod jego ocenę opinie biegłych sądowych, opinia główna i uzupełniająca mają taką moc dowodową i wiarygodność, iż pozwalają na wydanie w sprawie merytorycznego rozstrzygnięcia bez konieczności kontynuowania postępowania dowodowego. Biegłe sądowe zgodnie z posiadaną specjalistyczną wiedzą psychologiczną i psychiatryczną w sposób obszerny opisały stan zdrowia ubezpieczonej wnioskodawczyni, a wnioski zawarte w ich opiniach oraz argumentacja pozbawiona s..., pozbawione są mankamentów argumentacyjnych z na przykład braku logiki, czy wewnętrznych sprzeczności. Sąd Okręgowy wskazuje, że biegłe sądowe wyjaśniły, dlaczego uznają badaną za całkowicie niezdolną do pracy. Na marginesie podkreślić należy, że lekarz orzecznik ZUS także taką diagnozę postawił, a biegłe sądowe odwoływały się do dłuższego okresu leczenia psychiatrycznego ubezpieczonej, przy czym wskazywały na wycofanie społeczne ubezpieczonej, mutyzm wybiórczy, niedostosowany, tępawy afekt, zależność od innych osób w zaspokajaniu podstawowych potrzeb, brak podejmowania celowej aktywności i ról adekwatnie do wieku, okresowe epizody quasi-psychotyczne związane z omamami słuchowymi. Jednoznacznie także biegłe sądowe wskazały, że naruszenie sprawności organizmu ubezpieczonej skutkujące ustaloną przez biegłych całkowitą niezdolnością do pracy powstało przed ukończeniem przez nią 18-go roku życia w trakcie nauki w szkole. Biegłe w opinii uzupełniającej podkreśliły także, że odnosząc się do zastrzeżeń organu rentowego, że ubezpieczona nie ukończyła pełnego wykształcenia na podstawowym poziomie nauczania włącznie z gimnazjum, a jedynie szkołę podstawową, mimo przyznania jej nauczania indywidualnego. Ubezpieczona nie charakteryzuje się..., jej osobowość charakteryzuje się brakiem nawiązywania adekwatnych do wieku relacji społecznej i podjęcia ról człowieka dorosłego. Niezależnie, czy na tle schizofrenii, czy na tle zaburzeń schizotypowych. I dlatego zdaniem biegłych nie jest aktualnie zdolna do pracy, a jej niezdolność do pracy osiąga poziom stopnia całkowitej niezdolności. Ubezpieczona, jak wskazywali biegli regularnie leczy się psychiatrycznie, a leki podawane są przez matkę. Biegli wskazywali także, że diagnozę zaburzeń schizotypowych podał też lekarz konsultant. W zaświadczeniu o stanie zdrowia wystawianym dla ubezpieczonej lekarze leczący diagnozowali - specjaliści psychiatry - diagnozowali schorzenie podstawowe ubezpieczonej jako schizofrenię paranoidalną, zatem niezależnie od tego, czy rzeczywiście ta diagnoza się potwierdzi, czy chodzi tutaj o zaburzenia schizotypowe, niewątpliwie ubezpieczona ze względu na wycofanie społeczne, mutyzm wybiórczy, tępawy afekt, zależność od innych osób w zaspokajaniu podstawowych potrzeb nie jest zdolna do wykonywania zatrudnienia na otwartym rynku pracy. Ubezpieczona jest osobą charakteryzującą się brakiem podejmowania celowej aktywności i ról społecznych adekwatnych do jej wieku, a poza to..., ponadto występują u niej okresowe epizody quasi-psychotyczne. W związku z tym Sąd Okręgowy nie podzielił zastrzeżeń organu rentowego, co do wątpliwości w zakresie mocy dowodowej i wiarygodności opinii biegłych sądowych. To, że specjalista konsultant ZUS oraz komisja lekarska ZUS odmiennie oceniły stan zdrowia ubezpieczonej nie powoduje samo przez się podważenia wiarygodności i mocy dowodowej opinii biegłych sądowych, albowiem takie stwierdzenia stanowią zwykłą polemikę z tymi ustaleniami biegłych, na których Sąd dokonał istotnych dla rozstrzygnięcia sporu ustaleń. W zastrzeżeniach organ rentowy podnosił, że zgłaszane dolegliwości były niewielkiego stopnia i w sposób istotny nie ogranicza..., czają funkcjonowania społecznego i zawodowego ubezpieczonej. Ubezpieczona nigdy nie pracowała zawodowo, jej poziom wykształcenia osiągnął..., nie osiągnął nawet poziomu pełnego wykształcenia podstawowego do 2017 roku. Ubezpieczona nigdy nie pracowała zawodowo, charakteryzuje się wycofaniem społecznym i brakiem realizowania adekwatnych ról społecznych do swojego wieku. Z tego względu Sąd Okręgowy uznał, że postępowanie w niniejszej sprawie nie wymaga już dalszego kontynuowania, a istotne dla rozstrzygnięcia sporu okoliczności Sąd ustalił na podstawie dowodów z opinii głównej i uzupełniającej powołanych w sprawie biegłych sądowych specjalisty psychiatry i psychologa. W związku z tym przypomnieć należy, że zgodnie z artykułem 4-ym Ustawy z dnia 27 czerwca 2003 roku o rencie socjalnej renta socjalna przysługuje osobie pełnoletniej, całkowicie niezdolnej do pracy z powodu

naruszenia sprawności organizmu, które powstało przed ukończeniem 18-go roku życia, w trakcie nauki w szkole lub w szkole, wyższej przed ukończeniem 25-go roku życia w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej. Ubezpieczona została zakwalifikowana właśnie do tego rodzaju osób, o których mowa w tym przepisie, a jej niez..., całkowita niezdolność do pracy ma charakter okresowy i zgodnie z artykułem 4-ym ustępem 2-im przysługuje jej prawo do renty socjalnej okresowej na okres orzeczony w opinii biegłych sądowych. Dlatego na podstawie artykułu 477 ze znacznikiem 14 paragraf 1 Kodeksu postępowania cywil..., paragraf 2 Kodeksu postępowania cywilnego 477 ze znacznikiem 14 paragraf 2 Kodeksu postępowania cywilnego Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał ubezpieczonej prawo do renty socjalnej w okresie wskazanym w sente..., w punkcie 1-ym sentencji wyroku. W punkcie 2-im sentencji wyroku Sąd stwierdził odpowiedzialność organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Wskazać bowiem należy, że generalnie biegli sądowi opierali się na tych samych dowodach, które były w dyspozycji organu rentowego, a ewentualna nowa dokumentacja medyczna dotycząca historii leczenia psychiatrycznego nie może być uznawana za dowody, które zwalniałyby organ rentowy od odpowiedzialności, tym bardziej, że organ rentowy dysponował dokumentacją dotyczącą leczenia ubezpieczonej, albo też z łatwością mógł taką dokumentację zażądać, jeżeli uznałby, że występuje taka potrzeba. Oparcie, zatem zaskarżonej decyzji na wadliwym orzeczeniu, po obiektywnie orzeczeniu komisji lekarskiej ZUS, co do stanu zdrowia A. M. kreowało w sposób oczywisty odpowiedzialność organu rentowego, o której mowa w artykule 118 ustęp 1A Ustawy emerytalno-rentowej. Na tym wygłoszenie uzasadnienia zakończono. Wyrok...